

YENİLENDİK

9. SINIF

Türk Dili ve Edebiyatı

Özetli - Lezzetli

SORU
BANKASI

9. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Editör Yayınevine aittir.

Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekânîk yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımını yapılamaz.

ISBN

978-605-280-343-1

SERTİFİKA NO

40613

KAPAK TASARIMI

Editör Yayınevi Dizgi Ekibi

SAYFA TASARIMI

Editör Yayınevi Tasarım Ekibi

BASKI VE CİLT

MLH
MATHAA UYLUK VE SELEFON
0312 395 56 54

ANKARA

editör
yayınevi

İLETİŞİM

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81

Fax: 0312 342 23 58

www.editoryayinevi.com

Kitap hakkında görüş ve önerileriniz için

WhatsApp hattımız: 0 542 262 03 37

ÖN SÖZ

Geleceğin Parlayan Yıldızları,

Bu kitap Milli Eğitim Bakanlığının belirlediği ders müfredatına uygun olarak hazırlanmıştır. Kitap, derslerde daha başarılı ve aktif olmanızı sağlayan birçok özelliğe sahiptir. Bu kitapla birlikte bilginizi artırmanın yanı sıra mukayese, muhakeme ve yorum yeteneği kazanacaksınız.

Eğlenceli ve görsel içeriğiyle sizlere neşeli bir çalışma imkânı sunan bu kitap, geleceğe yönelik hayallerinizin ve ideallerinizin ilk basamağı olacaktır.

Editör Yayınevi
www.editoryayinevi.com

KULLANIM ŞEMASI

Pembe numaralı sorular beceri temelli yeni nesil sorulardır.

11

- I. Ânatâr-î mana.
- II. Hasta eks oldu.
- III. Herkes senin arakçı olduğunu biliyor.
- IV. Harada yaşayırsan?

Aşağıdaki kavramlardan hangisi numaralanmış cümlelerden herhangi biriyle eşleştirilemez?

- A) Ağız B) Şive C) Argo
D) Lehçe E) Jargon

Gri numaralı sorular kazanım sorularıdır.

7

Öyle hesapsız çoştüğüm olur ki sanırım Mektepten henüz çıkmışım yaşım yirmi bir Kurduğum düşü gerçek etme gücü bendedir Ama nerde! Her bahar şaşmadan aldanırım

Bu dörtlüğün kafiye örgüsü aşağıdaki-lerden hangisidir?

- A) Çapraz kafiye B) Düz kafiye
C) Sarmal kafiye D) Yarım kafiye
E) Tunç kafiye

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: GİRİŞ

EDEBİYAT / EDEBİYAT VE BİLİM.....	5
EDEBİYATIN GÜZEL SANATLARLA İLİŞKİSİ.....	11
METİNLERİN SINIFLANDIRILMASI	15
DİLİN KULLANIMINDAN DOĞAN TÜRLERİ	19
DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI	27
İLETİŞİM VE İLETİŞİM ÖGELERİ.....	31

3. ÜNİTE: ŞİİR

ŞİİR-ŞİİRLE İLGİLİ KAVRAMLAR.....	71
ŞİİRDE AHENK UNSURLARI	75
KONULARINA GÖRE ŞİİR TÜRLERİ	79
EDEBÎ SANATLAR.....	83
SIFATLAR (ÖN ADLAR).....	93

4. ÜNİTE: MASAL/FABL

MASAL/FABL	97
EDAT/BAĞLAÇ/ÜNLEM	107

2. ÜNİTE: HİKÂYE

HİKÂYENİN ÖZELLİKLERİ VE YAPI UNSURLARI	35
HİKÂYE TÜRLERİ	41
HİKÂYEDE ANLATIM BİÇİMLERİ VE TEKNİKLERİ.....	45
ADLAR (İSİMLER).....	49
YAZIM KURALLARI	53
NOKTALAMA İŞARETLERİ.....	62

5. ÜNİTE: ROMAN

ROMANIN ÖZELLİKLERİ VE ROMAN TÜRLERİ	111
ROMANIN ÖZELLİKLERİ.....	114
ZAMİRLER (ADILLAR).....	120

6. ÜNİTE: TİYATRO

TİYATRO TÜRLERİ.....	125
TİYATRONUN YAPI UNSURLARI VE TİYATRO TERİMLERİ	128
ZARFLAR (BELİRTEÇLER)	132

9. ÜNİTE: GÜNLÜK/BLOG

GÜNLÜK (GÜNCE)/BLOG	163
FİLDE ÇATI	170

**7. ÜNİTE: BİYOGRAFİ /
OTOBİYOGRAFİ**

BİYOGRAFİ VE OTOBİYOGRAFİ	135
FİİLLER (EYLEMLER)/ FİLDE ANLAM	140

CEVAP ANAHTARI.....	175
---------------------	-----

8. ÜNİTE: MEKTUP/E-POSTA

MEKTUP/MEKTUP TÜRLERİ/ E-POSTA (E-MAİL)	143
FİİL KİPLERİ VE EK FİİL (EK EYLEM).....	155
FİİLERDE YAPI	159

TEST 1

EDEBİYAT / EDEBİYAT VE BİLİM

- 1) Yapılan kazılar sonucunda Sümerlere ait birtakım tabletler bulunmuş ve bu tabletler dil bilimi açısından incelendiğinde bazı kelimelerin Türkçe olduğu görülmüştür. Bu gelişmeler ise geçmişe ait bazı bilgilerin yeniden gözden geçirilmesi sonucunu doğurmuştur.

Yukarıdaki parçada edebiyatın aşağıdaki bilimlerden hangisiyle ilişkisine dikkat çekilmiştir?

- A) Coğrafya B) Psikoloji
C) Tarih D) Felsefe
E) Sosyoloji

- 2) Genel anlamda edebiyatın konusu, insan ve insanın ilişkili olduğu her şeydir. İnsan da toplumsal bir varlık olduğu için yaşadığı toplumla beraber ele alınmalıdır. Toplumun "dili, dini, ahlakı, gelenek ve görenekleri" edebî eserlerin olmazsa olmazları arasındadır.

Yukarıda verilen açıklama edebiyatın aşağıdaki bilimlerden hangisiyle ilişkisini ortaya koymaktadır?

- A) Tarih B) Psikoloji C) Felsefe
D) Sosyoloji E) Coğrafya

- 3) Aşağıda verilenlerden hangisi edebiyat - tarih ilişkisi için söylenemez?

- A) Edebî metinler, belirli bir tarihî dönemde ortaya çıktığı için bu metinlerde tarihten izler bulunur.
B) Tarihî metinlerden hareketle bu metinlerin yazıldığı dönemin dil özellikleri hakkında bilgi sahibi olunur.
C) Edebî eserleri doğru bir şekilde yorumlayabilmek için eserin yazıldığı dönemin tarihî olaylarını bilmek gerekir.
D) Edebî metinler, tarihî olayların daha objektif incelenmesinde tarihe; tarihî metinler de geçmiş dönemlerin dil ve gramer özelliklerini anlamada edebiyata ışık tutar.
E) Tarihî olaylar, neden-sonuç ilişkisi içinde ve tarafsızlıkla incelendiği için edebiyatçı da bu olayları hiç değiştirmeden eserlerine yansıtır.

- 4) Aşağıdaki ifadelerden hangisi sözlü edebiyatın özellikleri arasında gösterilemez?

- A) Dilden dile, kuşaktan kuşağa söz yoluyla aktarılmıştır.
B) Kalıcılığı sağlamak için genellikle ölçülü ve uyaklı şekilde ifade edilmiştir.
C) Türk edebiyatının İslamiyet öncesindeki dönemi genel olarak bu özelliktedir.
D) Çoğu zaman yazarı bilinen edebî ürünlerden oluşur.
E) Yabancı etkilerden uzaktır.

EDEBİYAT

İnsanı etkileyen; duygu, düşünce ve hayalleri harekete geçiren her türlü sözlü ve yazılı eserler bütününe **edebiyat** denir.

EDEBİYAT VE BİLİM

Edebiyat - Tarih İlişkisi

Tarihî olaylar, edebiyat dünyasının en çok yararlandığı kaynaklardır. Edebiyatçı, geçmişte yaşanmış olayları bir tarihçi gibi

anlatmaz. O, gerçekle kurmacayı birleştirir, olayları duygu ve hayallerle daha etkileyici hâle getirir, aklımıza değil ruhumuza hitap eder.

Edebiyat - Coğrafya İlişkisi

Bazı edebî metinlerin yazılış amacı, belli bir coğrafi bölgeyi tanıtmaktır. Gezi yazıları, egzotik romanlar bu türden eserlerdir; bunlar her iki bilim için de önemli kaynaklardır.

TEST 2

EDEBİYATIN GÜZEL
SANATLARLA İLİŞKİSİ

1 Aşağıda verilen ifadelerden hangisi güzel sanatların özellikleri arasında gösterilemez?

- A) Güzel sanatlar, insanda coşku ve estetik duygu uyandırmayı amaçlar.
B) Güzel sanatlarda öznellik ve hayal gücü etkindir.
C) Güzele ulaşma amacı taşır.
D) Görsel ve ritmik sanatlar olmak üzere iki temel kolda gelişme göstermiştir.
E) Güzel sanatlar, sıradan bir konuyu etkileyici şekilde sunma temeline dayanır.

2 Aşağıda verilen güzel sanat dallarından hangisi "işitsel (fonetik) sanatlar" kapsamındadır?

- A) Dans B) Opera C) Edebiyat
D) Tezhip E) Bale

3 I. Hayal gücü ve bireysel bakış açısı
II. Öğreticilik ve bilgi verme
III. Fayda amacı taşıma

Yukarıda verilen özelliklerden hangisi ya da hangileri güzel sanatlarla ilgilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve II D) II ve III
E) I, II ve III

4 Aşağıdaki ürünler güzel sanatlar açısından değerlendirilirse hangisinin dramatik sanatlar içinde olduğu söylenebilir?

- A) Osmanlı döneminden kalma bir minyatür
B) 16. yüzyılda bestelenen bir müzikal
C) Çok eski uygarlıklara ait heykeller
D) Esik Kurganı'ndan çıkarılan altın elbise
E) Picasso'nun çizdiği soyut bir resim

5 Aşağıda verilenlerden hangisi sanat ile zanaat arasındaki farklardan değildir?

- A) Zanaat yararlı olanı amaçlarken, sanat estetik olanı amaçlar.
B) Sanat taklidin, zanaat yaratıcılığın ürünüdür.
C) Sanat eserlerinde farklılık, zanaatta ise alışılmış olanı tekrar etme ön plandadır.
D) Sanat eserlerinin eşi ve benzeri yokken, zanaat ürünlerinin çok sayıda benzeri vardır.
E) Sanat yeteneğe bağlıyken zanaat usta çıkarı ilişkisine bağlıdır.

6 Aşağıdakilerden hangisi göstermeye bağlı edebî metinler kapsamında değerlendirilir?

- A) Tiyatro B) Roman C) Hikâye
D) Fıkra E) Makale

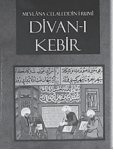

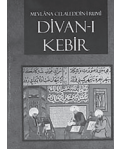

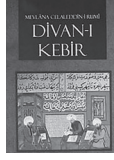

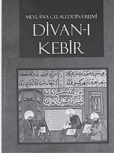

EDEBİYATIN GÜZEL SANATLARLA İLİŞKİSİ

İnsanda coşku ve estetik haz uyandıran ürünlere güzel sanat denir. Güzel sanatlar özgünlük ve yaratıcılık gibi özelliklere sahip olan ürünlerdir ve bu ürünler çeşitli alanlarda farklı malzemeler kullanılarak ortaya konabilir.

Güzel sanatlar için yapılan en iyi sınıflandırma, bu sanatların kullandıkları malzemelere göre yapılan sınıflandırmadır. Bu sınıflandırmaya göre güzel sanatlar; görsel sanatlar, işitsel (fonetik) sanatlar ve ritmik (dramatik) sanatlar olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

- 16 Bir dildeki seslerin oluşumunu, aktarılmasını ve algılanmasını inceleyen fonetik (işitsel) sanatlar arasında; kalıplanabilen veya şekil verilebilen boya, kil, alçı gibi malzemelerin kullanılmasıyla oluşturulan plastik (görsel) sanatlar arasında; hareketlerin baz alındığı, görsel ve işitsel öğelerin ağırlıklı olduğu ritmik (dramatik) sanatlar arasında örnek gösterilebilir.

Bu parçadaki boşluklara sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir ?

- A)
- B)
- C)
- D)
- E)

- 17 Bir okulda edebiyat öğretmeni olan Sevgi Hanım, öğrencilerine edebiyatın bilimle ve güzel sanatlarla ilişkisini açıkladıktan sonra konuyu pekiştirmek için tahtaya bilim ve sanat alanlarına ait aşağıdaki cümleleri yazmış ve öğrencilerinden bu cümleleri bilimle ve güzel sanatlarla ilişkilerine göre gruplandırmalarını istemiştir.

a - Bu alan; nesnellik, kanıtlanabilirlik, nedensellik ilkesine dayanır. Gözlem önemlidir.

b - Bu alanda çelişmezlik, açıklık, bütünlük ilkelerine uyulmalıdır.

c - Bu alanda aranan doğruluktur, akla ve mantığa dayanır.

d -Bu alanda öncelikli olarak güzellik aranır.

e - Bu alanda gerçeklik öznel bir bakışla yorumlanır.

f - Bu alanda kuram ve yasalara göre hareket edilir.

Buna göre öğrencilerin yaptığı aşağıdaki gruplamalardan hangisinin doğru olduğu söylenebilir?

	Bilimle İlgili İfadeler	Sanatla İlgili İfadeler
A)	a - b - c - e	d - f
B)	a - b - c - f	d - e
C)	c - d - f	a - b - e
D)	b - e	a - c - d - f
E)	a - b	c - d - e - f

- 6 I. El, yüz ve vücut hareketlerine, ses tonuna, vurgu ve tonlamaya dikkat edilir.
II. Yöreden yöreye hem ses hem şekil bakımından farklar görülebilir.
III. Okuma oranı ve kültür seviyesine göre değişiklikler görülür.

Yukarıda verilen özelliklerden hangisi ya da hangileri konuşma diliyle ilgilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

- 7 • Yeni yılınız kutlu olsun. (Türkiye Türkçesi)
• Yeni yılınızı kutlerim. (Gagavuzca)
• Yengi yılınızgıza mübarek bolsun. (Uygurca)

Yukarıdaki örneklerde aynı ifadelerde farklılıklar görülmesinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Lehçe B) Şive C) Ağız
D) Jargon E) Argo

- 8 **Ankaralı ile Edirnelinin konuşma dilindeki farklılığı açıklayan kavram aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Jargon B) Argo C) Şive
D) Ağız E) Özel dil

- 9 Aynı meslek gruplarının ya da aynı sosyal ortamda bulunan insanların, konuşma dilinden ayrı olarak benimseyip kullandıkları, herkesçe anlaşılmayan, kendilerine özgü kelime ve deyimlerin yer aldığı özel dildir. Bu özel dile arakçı (hırsız), bilezik (kelepçe), dikiz (bakma, gözetleme) gibi sözcükler örnek gösterilebilir.

Yukarıdaki parçada açıklanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Argo B) Yazı dili
C) Konuşma dili D) Şive
E) Ağız

- 10 • Çuvaşistan Özerk Cumhuriyeti'nde konuşulan Türkçe
• Azerbaycan'da konuşulan Türkçe
• Rize'de konuşulan Türkçe

Yukarıda verilen ifadeler sırasıyla aşağıdaki kavramlardan hangileriyle ilgilidir?

- A) Ağız - Şive - Lehçe
B) Jargon - Şive - Lehçe
C) Lehçe - Şive - Ağız
D) Şive - Ağız - Jargon
E) Lehçe - Ağız - Şive

- 11 **Aşağıda verilenlerden hangisi Türkçenin şiveleri arasında gösterilemez?**

- A) Özbekçe B) Kırgızca C) Türkmençe
D) Macarca E) Azerice

Lehçe (Diyalekt)

Bir dilin bilinmeyen, karanlık bir devrinde kendisinden ayrılan, çok büyük ses ve şekil farklılıkları gösteren ve farklı bir dil olma yolunu tutan kollarına lehçe denir. Lehçe, dilde ses ve yapı düzeyinde büyük farklılaşmaların ortaya çıkmasıyla oluşur. Türk dilinin Çuvaşça ve Yakutça olmak üzere iki lehçesi vardır.

Şive (Yakın Lehçe)

Bir dilin bilinen veya metinlerle izlenebilen devirlerinde kendisinden ayrılan ve bazı ses ve şekil farklılıkları gösteren kollarıdır. Şivedeki farklılaşma lehçeye göre daha azdır. Bu yüzden bazı dil bilimciler şiveyi "yakın lehçe" olarak adlandırır.

Bir dilin şiveleri arasında ses, yapı ve söz dizimi bakımından benzerlikler görülür.

TEST 7

İLETİŞİM VE İLETİŞİM ÖGELERİ

- 1 Çocuk: Bilgisayarda oyun oynayabilir miyim?

Anne: Ödevlerini bitirdikten sonra oynayabilirsin.

Çocuk: Tüm ödevlerimi bitirdim.

Anne:

Yukarıdaki parçada annenin çocuğa cevap vermemesi iletişim ögelerinden hangisinin eksikliğine sebep olmuştur?

- A) Kanal B) Alıcı C) Dönüt
D) Bağlam E) Gönderici

- 2 Akşam iş çıkışı trafik oldukça yoğundu. Kavşakta bekleyen trafik polisi kolunu havaya kaldırıp "Dur" işareti yapınca Mert frene bastı ve arabayı durdurdu. Kavşağın öte yanında bekleyen araçlar birkaç dakika içinde geçip gittikten sonra trafik polisi "Geç" işareti yaptı ve Mert yoluna devam etti.

Yukarıdaki parçada trafik polisinin koluyla yaptığı "Dur" ve "Geç" işaretleri iletişim sürecindeki aşağıdaki unsurlardan hangisiyle ilgilidir?

- A) İleti B) Alıcı C) Bağlam
D) Dönüt E) Gönderici

- 3 Belirli mesajların, duygu, düşünce ve isteklerin kodlanarak yazı, konuşma, görsel ve işitsel araçlarla aktarılmasına ne ad verilir?

- A) İleti B) Kaynak C) Alıcı
D) Dönüt E) İletişim

- 4 Pazartesi günü ders çalışmak için Cansulara gittim. Ödevimle ilgili Cansu'nun annesinden yardım istemek için "Acaba araştırma konumu hangi kaynaklarda bulabilirim?" dedim. Cansu'nun annesi ise beni duymamışçasına bana hiçbir cevap vermeden odadan çıktı. Galiba araştırma ödevimi kendi çabamla yapmamı istiyordu.

Yukarıdaki parçada iletişim unsurlarından hangisine yer verilmemiştir?

- A) Gönderici B) Alıcı C) İleti
D) Dönüt E) Bağlam

- 5 Aşağıdakilerden hangisi iletişim sürecini oluşturan unsurların birlikte meydana getirdikleri bütünlüğü ifade eder?

- A) Bağlam B) Gösterge C) Kanal
D) Simges E) Kod

İLETİŞİM

Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılmasına iletişim denir. İletişimdeki bilgi aktarımı sözlü ve yazılı olabileceği gibi işaret ve simgelerle, hatta el kol hareketleriyle de olabilir.

İLETİŞİMİN ÖGELERİ

Gönderici (Kaynak): İletişimi başlatan, iletiyi hazırlayan ve gönderen taraftır. Gönderici, bir insan ya da başka bir varlık olabilir.

İleti (Mesaj): Göndericinin aktardığı her türlü duygu, düşünce, istek, hayal ya da bilgiye ileti (mesaj) denir. İleti sözlü, yazılı ya da görsel biçimde aktarılabilir.

TEST 1

HİKÂYENİN ÖZELLİKLERİ VE YAPI UNSURLARI

1 Hikâyeyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yaşanmış ya da yaşanması mümkün olayları konu edinir.
- B) Anlatmaya bağlı edebî metinlerdendir.
- C) Derin psikolojik tahlillerin ve uzun betimlemelerin yer almadığı bir türdür.
- D) Serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluşur.
- E) Türk edebiyatında ilk örneği Cumhuriyet Dönemi'nde verilmiştir.

2 Aşağıda verilen yazarlardan hangisi modern hikâyenin dünya edebiyatındaki ilk örneğini vermiştir?

- A) Maupassant
- B) Boccaccio
- C) Anton Çehov
- D) Voltaire
- E) Alphonse Daudet

3 Aşağıda verilen eserlerden hangisi modern öykünün dünya edebiyatındaki ilk örneği kabul edilir?

- A) Don Kişot
- B) Dede Korkut Hikâyeleri
- C) Decameron
- D) Yüksek Ökçeler
- E) Kırmızı ve Siyah

- 4** Ahmet Mithat Efendi'nin yazdığı adlı eser bir dizi hikâyeden oluşur ve Türk edebiyatında modern hikâyenin ilk örnekleri arasında kabul edilir.

Yukarıdaki parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Kıssadan Hisse
- B) Letâif-i Rivâyât
- C) Küçük Şeyler
- D) Efruz Bey
- E) MüsamereName

- 5** I. Bir düşünceyi okuyucuya empoze etmek
II. Bireysel konulardan daha çok toplumsal konuları ele almak
III. Yer, zaman, kişi ve olay öğeleri arasında bütünlüğü sağlamak

Yukarıda verilenlerden hangisi ya da hangileri öykü yazılırken dikkat edilmesi gerekenlerden değildir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6 Türk edebiyatında modern anlamda hikâyenin ilk örnekleri kaçınıcı yüzyılda verilmiştir?

- A) 20. yüzyıl
- B) 19. yüzyıl
- C) 18. yüzyıl
- D) 17. yüzyıl
- E) 16. yüzyıl

HİKÂYENİN ÖZELLİKLERİ

Hikâye; yaşanmış ya da yaşanabilir bir olayın kişi, yer ve zaman unsurlarıyla birlikte anlatıldığı edebî metin türüdür.

Hikâye türünün başlıca özellikleri şunlardır:

- Hikâyenin konusu gerçek bir olaydan alınabileceği gibi tümüyle hayal ürünü de olabilir.
- Hikâyelerde gerçekliğe bağlı kalınır.

- Genellikle belli bir olay öne çıkarılır. Bu olayın çevresinde bulunan kişi ve yerler sınırlıdır.

- Hikâyedeki çatışma romana göre daha kolay fark edilir.

- Hikâyede romandaki gibi uzun psikolojik çözümlemelere, çevre, ortam, kişi tasvirlerine yer verilmez.

- Hikâyede özlü, yoğun ve sürükleyici bir anlatım vardır.

13

ANLATMAYA BAĞLI METİNLERDE BAKIŞ AÇILARINI KULLANMA ORANLARI

Yaşanmış, yaşanan ve yaşanacak olan her şeyi bilir, görür ve duyar. Kahramanların gönlünden veya aklından geçenleri okumaya kadar uzanır.

% 55

Bu bakış açısında anlatıcı; olay örgüsünün bütün yükünü üstlenen asıl kahraman olabileceği gibi, daha da geri planda yer almış kahramanlardan biri de olabilir.

% 25

Bu anlatıcı dış dünyada olup bitenleri, sadece gözlemek/izlemekle yetinir. İkinci aşamada da gözlemlerini tarafsız bir gözle okuyucuya nakleder.

% 20

Buna göre aşağıdaki metinlerden hangisi %55'lik dilimde bahsedilen bakış açısıyla kalem alınmıştır?

- A) Bu Nihat eskiden böyle değilmiş. Annesi de böyle değilmiş söylediklerine göre, dokusan kırılacak türden, dağ lalesi gibi incecik bir kadınmış. İşte, pazar yerine bakan o geniş avlulu evde yaşarken babaları olacak adam günün birinde birdenbire bırakıp gitmiş bunları.
- B) Ben bir ağacım, çok yalnızım. Yağmur yağdıkça ağlıyorum. Allah rızası için kulak verin şu anlatacaklarıma. Kahvelerinizi için, uykunuz açılınsın, bana cin gibi bakın da size niye bu kadar yalnız olduğumu anlatayım.
- C) Balkondaki birlikteliğimiz ayrılığı besliyordu kuşkusuz. Susuyorduk. Dalıp gitmeler, birbirimize doğru eriyip akarcasına gülümsemeler sözlerden daha anlamlıydı...
- D) Hasan bir şey düşünmeden ilerliyordu. Ne evde kendisinin dönmesini bekleyen küçük kardeşi ne de nahiyeye merkezinde hizmetçilik yapan anası bu anda aklında değildi.
- E) O balkonlardan birinde sen varsın. Caddedeki bağırsak gurultusunu boğan ve giderek alışkanlığa dönüşen alkışlara aldırılmadan hâlâ çay dolduruyorsun bana.

HİKÂYEDE PLAN

Hikâyenin planı da diğer yazı türlerinde olduğu gibi üç bölümden oluşur; bu bölümler serim, düğüm ve çözüm bölümleridir.

Serim: Hikâyenin giriş bölümüdür. Bu bölümde olayın geçtiği çevre veya kişiler ana hatlarıyla tanıtılarak olaya giriş yapılır.

Düğüm: Olayın bütün yönleriyle anlatıldığı en geniş bölümdür. Olay örgüsündeki çatışma, gerilim ve merak duygusu düğüm bölümünün sonunda en yüksek düzeye ulaşır.

Çözüm: Hikâyenin sonuç bölümü olup çatışmanın çözüldüğü, merak duygusunun sonuçlandırıldığı ve olayların bir sonuca bağlandığı bölümdür.

- 11 Hava, bir mayıs günü olmasının hakkını vermektedir. Yolda Yasemin, kardeşi Emirhan'a bazı ağaçların hangi tür olduklarını sorar. Emirhan onların elma ve kiraz ağaçları olduklarını açıklar. Öğlen olmuş güneş tepeye çıkmıştır. Tam bu sırada ormanda dolaşırlar. Karınları acıktığında bir ağacın gölgesinde oturup karınlarını doyururlar.

Daha sonra gezerken ormanda kaybolurlar. Hava da kararmıştır. Bir ağacın dibine sığınır, orada beklemeye başlarlar. Eve gelmedikleri için anne ve babaları telaşlıdır, onları aramaya çıkarlar. İleride bir ışık görürler bu ışık anne ve babalarının tuttuğu fenerin ışığıdır. Onları görünce pek sevinirler ve bir daha yanlarında kimse olmadan ormana girmeyecekleri sözünü verirler.

Görseldeki hikâyeden hareketle aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) "Ağaç" tür ismi, "elma" ve kiraz" özel isimdir.
 B) "Orman" sözcüğü topluluk ismidir.
 C) "Telaşlı" sözcüğü soyut, "güneş" sözcüğü somut anlamlıdır.
 D) "Hava" sözcüğü tekil, "ağaçlar" sözcüğü çoğul isimdir.
 E) "Işık" sözcüğü türemiş isimdir.

- 12 (I) Birbirine yaslanmış söğüt ağaçlarının arasında leylekler beliriyor. (II) Ayaklarıyla çalılıarı karıştırıyorlar. (III) Geçmiş, mıknatıs kuvvetinde asılmış kollarıma; bin dokuz yüz seksen altıya götürüyor beni. (IV) Babamla Revani Sokak'ta açılan pastaneye gidiyoruz. (V) Ödülüm kakao-lu süt, yanında ne işe yaradığını bilmediğim sarı renkte pipet.

Bu parçada numaralandırılmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede birden fazla isim vardır.
 B) II. cümlede somut isim vardır.
 C) III. cümleyi oluşturan sözcüklerin tamamı isimdir.
 D) IV. cümlede özel isim vardır.
 E) V. cümlede cins isim vardır.

Topluluk Adları: "-ler" çoğul takısını almayan ancak birden fazla varlığı karşılayan adlardır.

- sınıf, ekip, sürü, ordu, millet...

ADLARDA YAPI

- Bu adlar genellikle birden fazla unsurun oluşturduğu bir bütünlüğü ya da topluluğu ifade eder.

Basit Adlar: Yapım eki almayan ya da başka bir sözcükle birleşmeyen adlardır.

- ev, evler, evim, evde ...

Türemiş Adlar: Yapım eki alan adlardır.

- evcil, evsiz, evli...

Birleşik Adlar: İki sözcüğün birleşmesiyle oluşan adlardır.

- öğretmen, başöğretmen, yurtsever...

15 Tabii: Bağımlı

Tabii: Elbette, doğal olarak

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde görselde vurgulanan kurala uyulmamasından kaynaklanan yazım yanlışı vardır?

- A) O ki dünyanın görüp görebileceği en büyük komutandır.
 B) Ben sana hemen gel dedim mi ki işini bitirmeden geliyorsun?
 C) Cemal'in defteri seninkinden daha düzenli görünüyor.
 D) Yağmur yağmadığı mantarlar ortaya çıksın.
 E) Çok kırılmış ki benimle bir daha konuşmadı.

17

BEETHOVEN

"Asıl müzik gerçeğin kendisidir."

Ünlü besteci Beethoven yirmili yaşlarının sonlarına doğru işitme sorunları yaşamaya başlamıştı. Bu sorunlar ilerileyince neredeyse hiçbir şey duymaz hâle gelen Beethoven, sesleri piyanosuna tutturduğu metal bir çubuğu ısıtarak kemik titreşimi yoluyla duymaya çalışırdı. Bu yöntemde piyanoda oluşan titreşimler, demir çubuktan geçerek dişlere ulaşıyor ve buradan kafatası aracılığıyla doğrudan iç kulağa iletiliyordu.

Görselde yer alan altı çizili sözcüklerden hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

SAYILARIN YAZIMI

- Sayılar rakamla yazılabileceği gibi, saat, para tutarı, istatistik verileri, ölçüm sonuçları dışındaki durumlarda yazıyla da yazılabilir.
- Ancak saatler ve dakikalar metin içinde yazıyla da yazılabilir.
- Dört ve daha fazla basamaklı sayıların içinde geçen "bin, milyon, milyar, trilyon" sözleri yazıyla yazılabilir.

16

~~İstanbul~~
~~Üniversitesinde~~

İstanbul
Üniversitesinde

Kurum, kuruluş, birleşim, oturma ve iş yeri adlarına gelen ekler kesmeyle ayrılmaz.

Aşağıdakilerin hangisinde görselde verilen kurala uyulmamasından kaynaklanan bir yazım yanlışı vardır?

- A) 1919 senesi Mayıs'ının 19'uncu günü Samsun'a çıktım.
 B) Gökbayrak Sokak'taki çocukluk günlerini hiç unutamamıştım.
 C) Türk Dil Kurumu Başkanı'na dil sorunlarıyla ilgili bir mektup gelmişti.
 D) Adı geçen Yönetmelik'in 2'nci maddesine göre ceza alacaksın.
 E) Atatürk Lisesi'nden birincilikle mezun olmuşum.

BİRLEŞİK SÖZCÜKLERİN YAZIMI

Bitişik Yazılan Birleşik Sözcükler

- Birleşirken ses düşmesi ya da ses türemesi olan sözcükler bitişik yazılır (afetmek, kahrolmak, pazartesi).
- Hane, name, zade gibi sözcüklerle oluşturulan birleşik sözcükler bitişik yazılır (dershane, siyasetname, amcazade...).
- Ara yönleri belirten sözcükler bitişik yazılır (güneydoğu...).

TEST 8

NOKTALAMA İŞARETLERİ

- 1 Tören 17()30'da, hükümet daireleri kapandıktan yarım saat sonra başlayacaktır.

Yukarıda verilen ifadede yay ayrıla boş bırakılan yere aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi getirilmelidir?

- A) İki nokta B) Nokta
C) Noktalı virgül D) Kısa çizgi
E) Kesme işareti

- 2 Aşağıda verilen cümlelerin hangisinin sonuna farklı bir noktalama işareti getirilmelidir?

- A) Neden böyle düşman görünürsünüz
B) Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz
C) Mazisi yıkık milletin atisi olur mu
D) Binbir başlı kartalı nasıl taşır kanarya
E) Nelere ihtiyacı olduğunu hiçbirimize söylemedi

- 3 Aşağıdaki cümlelerde yer alan kısaltmaların hangisinde noktanın kullanımı yanlıştır?

- A) Dr. Tuba Hanım hastalarıyla yakından ilgilenir, onlara fazladan zaman ayırırdı.
B) Kurtuluş Sok. şehrin merkezinde yer alıyordu.
C) Yeni yasama yılı T.B.M.M toplantısıyla resmen başladı.
D) İş başvurusunda bulunabilmek için Alm. bilmek gerekiyormuş.
E) Prof. unvanına sahip olabilmek için çalışmalarını hızlandırdı.

- 4 Bir güvercin... Beni görünce ürkütü. Acaba
I II
açık kalan pencereden mi girdi içeriye?
III

Oradan oraya uçuyor, dışarı çıkacak bir yer arıyor. Maviliği, belki de çok uzaklardaki
IV
gemileri görüyor.
V

Bu parçadaki numaralanmış yerlerin hangisindeki noktalama işareti yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

- 5 Aşağıda verilen cümlelerden hangisinde yay ayrıla belirtilen yere üç nokta getirilemez?

- A) Trenin penceresinden kalanlara el sallayan yaşlılar, anneler, çocuklar()
B) Boğaz'ın karşı yakasına bakınca şunları görmüştü: büyük bir cami, yüksek ve yeşil bir tepe, gökyüzüne yükselen binalar()
C) Pencereden dışarı bakınca uzaklaşan bir gölge fark etti ve kimsin diye bağırdı()
D) Bu terbiyesizliği ancak paşaoğlu Ç() yapar.
E) Bu kadar zamandır onunla ne konuşuyordun?
—Hiç()

ÜÇ NOKTA (...)

- Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur.
- Kaba sayıldığı için veya bir başka sebepten dolayı açık yazılmak istenmeyen kelime ve bölümlerin yerine konur.
- Alıntılarda başta, ortada ve sonda alınmayan kelime veya bölümlerin yerine konur.

- Sözün bir yerde kesilerek geri kalan bölümün okuyucunun hayal gücüne bırakıldığını göstermek için konur.
- Ünlem ve seslenmelerde anlatımı pekiştirmek için konur.
- Karşılıklı konuşmalarda yeterli olmayan, eksik bırakılan cevaplarda kullanılır.

11

Orhan Veli vezin ve kafiyenin gereksiz olduğunu savunmuş, şiirin diline büyük önem vermiştir. Özellikle halk diline yönelmiş, halkın konuştuğu kelimeleri şiirinde kullanmıştır. Onun en büyük amacı şiiri süsten kurtararak soyut şiir yerine, özüne ulaştığı somut bir şiir yazmaktır.

Aşağıda verilenlerden hangisinin Orhan Veli'nin şiir anlayışını yansıttığı söylenemez?

- A) Ağlasam sesimi duyar mısınız,
Mısrararımda;
Dokunabilir misiniz,
Gözyaşlarıma, ellerinizle?
- B) Bir evin bir köpeği vardı;
Kıvr kıvrırdı, adı Çinçon'du, öldü.
Bir de kedisi vardı: Maviş,
Kayboldu.
- C) Ölüyoruz diye üzülüyoruz
Ne ettik, ne gördük şu fani dünyada
Kötülükten gayrı?
- D) Bedava yaşıyoruz, bedava;
Hava bedava, bulut bedava;
Dere tepe bedava;
- E) Gözü bağlı bir leylak kokusu
Ovadan çeviriyor o küçücük güneşimizi
Gelip sesime yerleşiyor
Sesimin alaca baldıranı

12 Aşağıda verilen şiirlerin hangisinde imgesel bir söyleyişin olduğu söylenemez?

- A) Mecnun'u sayıklayan çöle selam
Mecnun'u kucaklayan çöle övgü
Çölde gün battığı zaman
Mecnun'a selam, Mecnun'a övgü
- B) Bir fikir ki sıcak yarada kezzap
Bir fikir ki beyin zarında sülük
Selâm, selâm sana haşmetli azap
Yandıkça gelişen tılsımlı kütük
- C) Başım sükutu öğüten
Uçsuz bucaksız değirmen
İçim muradına ermiş
Abasız, postsuz derviş
- D) Su başında durmuşuz
Su serin,
Çınar ulu,
Ben şiir yazıyorum.
- E) Dalga dalga hücum edip pişmanlıklar
Unutuşun o tunç kapısını zorlar
Ve ruh atılan oklarla delik deşik
İşte doğduğun eski evdesin birden
Yolunu gözlüyor, lamba ve merdiven

Dörtlük: Aynı ölçüde olan, anlamca bir bütünlük oluşturan ve dört dizeden oluşan nazım birimidir. Halk şiirinin nazım birimi dörtlüktür.

Bent: Bir şiiri oluşturan aynı ölçüye sahip üçer, beşer, altışar vb. mısralık birimlerin her biridir.

Şiirin Anlam Unsurları

Tema: Bir şiirde kafiye, nazım birimi, nazım türü, söz sanatları

gibi unsurlar arasında anlamsal ve yapısal bağlantının kurulması sonucu ortaya çıkan düşünce veya iletiye tema denir. Tema, şiirin özünü oluşturur ve çoğunlukla bir duyguya ya da soyut bir kavrama işaret eder.

İmge: Bir şiirin dış dünyayı olduğu gibi anlatması beklenemez. Şair benzetme, kişileştirme, mecaz ve söz sanatları yoluyla düşüncelerini alışılmışın dışında, çarpıcı bir şekilde dile getirir. Bu şekilde imgeler oluşturur.

10 Aşağıda verilen şiir parçalarından hangisinin kafiye örgüsü diğerlerinden farklıdır?

- A) İnsanlığa dürüst davran
İnsan küçük büyük evran
İnsanlara hakça davran
Koltuk sana bâki değil
- B) Topraktandır cümle beden
Nefsini öldür ölmeden
Böyle emretmiş Yaradan
Sen kalemsin ben uç muyum?
- C) Karnın yardım kazmayının belinen
Yüzün yırttım tırnağınan elinen
Yine beni karşıladı gülünen
Benim sâdik yârim kara topraktır
- D) Bu topraklar ecdâdımın ocağı
Evim köyüm hep bu yurdun bucağı
İşte vatan! İşte Tanrı kucağı!
Ata yurdun evlât bulmaz, giderim.
- E) Kalbim bir çiçektir, gündüzler ölgün
Gelin, gelin, onu açın geceler
Beni yâd edermiş gibi bütün gün
Ötün kulağımda çın çın geceler

11 Aşağıda verilenlerden hangisi bir şiirde ahengi sağlayan unsurlar arasında gösterilemez?

- A) Asonans B) Redif C) Kafiye
D) Tema E) Aliterasyon

Redif: Dize sonlarında yazılışları, görevleri ve anlamları aynı olan ek, sözcük ya da sözcük gruplarına redif denir.

Aliterasyon: Bir şiirde ahenk yaratmak amacıyla aynı ünsüz harfin yinelenmesine aliterasyon denir.

Asonans: Şiirde ahenk yaratmak amacıyla aynı ünlü seslerin tekrarına asonans denir.

12

İçimde damla damla bir korku birikiyor;
Sanıyorum, her sokak başını kesmiş
devler...

Üstüme camlarını, hep simsiyah,
dikiyor;

1 Gözüne mil çekilmiş bir âmâ gibi evler.

1.....()

2.....()

3.....()

4.....()

Ben de duman olsam senin yerine,
Dağılsam dağların şu mahşerine;
Güzelin saçına ve gözlerine
Ben girsem, ben dolsam yayla dumanı!

2 1.....()

2.....()

3.....()

4.....()

Görselde verilen şiirlerin kafiye örgüsü aşağıdakilerin hangisi gibi olur?

A)

a	a
b	a
a	a
b	b

B)

a	a
a	a
a	b
x	b

C)

a	a
a	a
a	b
b	b

D)

a	a
a	a
x	a
b	a

E)

a	a
a	b
a	a
a	b

KAFİYE ŞEMASI (KAFİYE ÖRGÜSÜ)

Düz Kafiye: Üç farklı şekilde karşımıza çıkmaktadır.

- Bir dörtlükte ya da beyitte bütün dizeler birbiriyle kafiyeli olabilir. (aaaa) / (aa)
- İlk üç dize kafiyeli olabilir. (aaab)
- Birinci dizeyle ikinci dize, üçüncü dizeyle dördüncü dize kafiyeli olabilir. (aabb)

12 Aşağıdaki beyitlerin hangisinde kişileştirmeye yer verilmemiştir?

- A) Bir bulut gezer yayla yayla Anadolu'yu
Bir baştan başa selâm götürür.
- B) Haliç'te bir vapuru vurdular dört kişi
Demirlemişti, eli kolu bağlıydı, ağlıyordu.
- C) Bütün kusurumu toprak gizliyor.
Merhem çalıp yaralarım düzlüyor.
- D) Soğur sevincinden sürahide su
Ay pencerede durup durup güler
- E) Ne sabahı göreyim ne sabah görüneyim
Gündüzler size kalsın, verin karanlıkları!

13 Aşağıda verilen şiir parçalarından hangisinde mübalağa (abartma) vardır?

- A) Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
Gömelim gel seni tarihe desem sığmazsın
- B) Zulmü alkışlayamam, zalimi asla seve-
mem;
Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp söve-
mem.
- C) Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alr
yol;
Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir
kol.
- D) İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Kuşlar geçiyor, derken;
Yükseklerden, sürü sürü, çığlık çığlık.
- E) Gittiğim eğer bensem, söyle bana kim-
den gittim?
Sende yoktum zaten ben, ben yine ben-
de bittim

Kinaye (Değınmece): Bir sözü aynı anda hem gerçek hem de mecaz anlama gelecek şekilde kullanma sanatına kinaye denir. Kinayeli söyleyişlerde asıl kastedilen mecaz anlamdır.

Tariz (İğneleme): Söylenen sözün ya da kavramın gerçek ve mecaz anlamının dışında büsbütün tersini kastetme sanatıdır. Tarizde sözün gerçek anlamı doğru gibi görünse de asıl amaç gerçek anlamın tam tersi bir anlamı yansıtmaktır. Tariz, bir kişiyi

- 14** Ne siyah eylemiş bu nasiyeyi
Saçımı bembeyaz eden bahtım
(nasiye: alın)

Yukarıdaki mısralarda görülen en belirgin söz sanatı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Telmih B) Tekrir C) Tariz
D) Tezat E) Tevriye

15

Ah bu türküler,
Köy türküleri
Ana sütü gibi candan
Ana sütü gibi temiz.

Şiirdeki söz sanatı

Görselde verilen boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Tezat
B) Mübalağa
C) Kinaye
D) Teşbih
E) Tevriye

ya da durumu alaya almak için yapılır ve tersine öğüt olarak da adlandırılır.

Teşhis (Kişileştirme): İnsanlarda bulunan özellikleri hayvanlara, bitkilere veya cansız varlıklara aktarma sanatına teşhis (kişileştirme) adı verilir.

İntak (Konuşurma): İnsan dışındaki varlıkların insan gibi konuşurma sanatına intak (konuşurma) adı verilir.

7 Aşağıda verilenlerden hangisi fabl türünün özelliklerinden biri değildir?

- A) Kahramanları bitkiler, cansız varlıklar ve daha çok da hayvanlardır.
- B) Her zaman bir ahlak dersi verilir.
- C) Öğretici niteliktedir.
- D) Kişileştirme ve intak sanatlarına çok sık başvurulur.
- E) Yaşanmış ya da yaşanabilir olaylar anlatılır.

8 Aşağıdakilerden hangisi La Fontaine'den çeviriler yaparak fabl türünün Türk edebiyatındaki başarılı örneklerini ortaya koymuştur?

- A) Pertev Naili Boratav
- B) Muharrem Ergin
- C) Orhan Veli Kanık
- D) Attila İlhan
- E) Aziz Nesin

9 Aşağıda verilenlerden hangisi masalın özelliklerinden biri değildir?

- A) Olayların belli bir zamana bağlanmaması
- B) -miş'li geçmiş zamanla anlatılması
- C) Belli bir yazarın bulunmaması
- D) Çoğu zaman dinî inançları işleme
- E) Eğitici nitelik taşıması

10 Aşağıda verilen yazarlardan hangisi fabl türünde verdiği eserlerle tüm dünyada tanınır hâle gelmiştir?

- A) Maupassant
- B) La Fontaine
- C) Flaubert
- D) Emile Zola
- E) Balzac

11 Boynuz umdum kulaktan ayrıldım

Batıl umdum haktan ayrıldım

(Harname)

Harname adlı eserde anlatılan olayı ve çıkarılması gereken dersi özetleyen yukarıdaki dizeler fablın hangi bölümüne ait olabilir?

- A) Serim
- B) Düğüm
- C) Çözüm
- D) Sonuç
- E) Öğüt

12 Masallarda geçen "Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken..." ifadesi masalın bölümlerinden hangisiyle ilgilidir?

- A) Giriş
- B) Fasıl
- C) Döşeme
- D) Asıl masal
- E) Dilek

- Masallarda olaylar ve kahramanlar tamamen hayal ürünüdür. Kahramanlar insanüstü özellikler taşır ve tek boyutludur. Yani iyiler hep iyi, kötüler hep kötüdür.
- Masal sonunda iyiler ödüllendirilir, kötüler cezalandırılır.
- Masallarda yer ve zaman belli değildir. Masallarda çevre Kafdağı, Yedi Derya Adası, Yedi Yerin Altı ve Üstü gibi büsbütün hayalî ve gerçek dışı mekânlardır.

- Masallarda uzun betimlemeler ve psikolojik tahlillere yer verilmez.
- Masalların başlangıç ve bitiş bölümlerinde kalıplaşmış ifadeler (tekerlemelere) yer verilir. Ancak diğer bölümlerde de kalıplaşmış ifadelerle rastlanabilir.
- Masalların dili halkın konuştuğu dildir.

10 Aşağıda verilen fablın sonunda boş bırakılan yere, verilen ifadelerden uygun olanı getiriniz.

Günün birinde, kurbağa ile fare arkadaş olmuşlar. Bir bahar mevsiminde kurbağa, fareye “Gel, biraz gezelim.” demiş. Bunlar gide gide, bir ırmağa rastlamışlar. Kurbağa, farenin sudan geçmeyeceğini bildiği için ona “Sen üzerime çık, kuyruğunu da ayağıma bağla. Böylece seni karşı tarafa rahatlıkla geçirebilirim.” demiş. Fare kurbağanın sırtına binmiş, tam suyun ortasına vardıklarında kurbağa suyun dibine doğru dalmaya başlamış. Elbette fare suyun içine girer girmez hemen boğulmuş. Ama kuyruğu kurbağanın ayağına bağlı olduğu için yine onun sırtında kalmış. Suyun yüzüne çıkan kurbağa sırtında fare ölüsü ile dolaşırken kartal yukarıdan fareyi görmüş ve kaptığı gibi dağın başına götürmüş. Kurbağa fareye bağlı olduğu için yüksek dağın zirvesinde kartala yem olmaktan kurtulamamış. Atalarımız ne güzel demiş: - - - -

I. Güvenme varlığa düşersin darlığa.

II. Kuşu kuşla avlarlar.

III. Ava giden avlanır.

IV. Dost kara günde belli olur.

V. Akıl akıldan üstündür.

Buna göre parçada boş bırakılan yere kaç numaralı ifadenin getirilmesi daha uygun olacaktır?

A) I

B) II

C) III

D) IV

E) V

11 Vakti zamanında bir peri padişahının güzel bir kızı ile ak saçlı, ak yürekli bir yaşlı ninenin oğlu varmış. Yaşı on sekiz, boyu selvi, gözleri ela, adı Namlı Kemankeş, bir bakışı cihana eş. Ama başında kavak yelleri eser, aşk nedir bilmezmiş. Alıp başını durmadan gezermiş. Bir gün geze geze gelmiş bir bayram yerine. Bakmış, bakışmış da karşısında ne görsün? Adı dillerde, gönlü bilinmedik illerde peri padişahının kızını görmüş... Kara kara gözleri varmış, zeytin tanesini andırırılmış. Oğul balı ağzı, kızaran yanağı göreni boyu boyuna, huyu huyuna demiş de kızla göz göze gelip derinden bir ah çekmiş. Ah ile birlikte yer yerinden oynamış, yetmiş iki dağ birden kazan gibi kaynamış.

Yukarıda verilen masal metninde;

I. Olay / Konu

II. Zaman

III. Mekân

IV. Kişiler

yapı unsurlarından hangileri belirgin değildir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve III

D) II ve IV

E) III ve IV

Öğüt: Ana fikir bu bölümde öğüt niteliğinde verilir.

Dünya Edebiyatında Fabl

Fabl türüyle ilgili en eski ürünlere Doğu'da Hint edebiyatında Pançatantra masalları ile Kelile ve Dimne'de; Batı'da ise Aisopos (Ezop) masallarında rastlanır. Ezop masallarını yeniden kaleme alıp manzum biçime getiren La Fontaine de bu türün önemli isimlerindedir.

Türk Edebiyatında Fabl

Türk edebiyatında fabl türünün ilk örneği XV. yüzyılda Şeyhi tarafından yazılmış "Harname"dir. Ayrıca XIX. yüzyılda Recaîzade Mahmut Ekrem, La Fontaine'den çeviriler yaparak bu alanda Türk edebiyatına katkıda bulunmuştur. Ayrıca Cumhuriyet Dönemi'nde Orhan Veli de La Fontaine'den fabl çevirileri yapmıştır.

TEST 1

ROMANIN ÖZELLİKLERİ
VE ROMAN TÜRLERİ

1 Aşağıda verilen eserlerden hangisi modern romanın dünya edebiyatındaki ilk örneği kabul edilir?

- A) Madam Bovary B) Don Kişot
C) Suç ve Ceza D) Sefiller
E) Babalar ve Oğullar

2 Genellikle insanların serüvenlerini, iç dünyalarını, toplumsal bir olay ya da olguyu, insan ilişkilerini ve değişik insanlık durumlarını yansıtmayı amaçlayan uzun anlatıma dayalı düzyazı türüne denir.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) roman B) fabl C) masal
D) tiyatro E) hikâye

3 I. Olayların yaşanmış olması gerekir.
II. Olaylar, çözüm bölümünde bir sonuca bağlanır.
III. Anlatımda, kişiler ve olaylar bakımından çok yönlülük söz konusudur.

Yukarıda verilenlerden hangisi ya da hangileri roman türünün özellikleri arasında gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

4 Roman türüyle ilgili aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Modern anlamdaki ilk örneği 14. yüzyılda verilmiştir.
B) Anlatılan olaylar hayal gücüne dayalıdır.
C) Olayları okuyucuya aktaran bir anlatıcı vardır ve bu anlatıcı çeşitli bakış açıları kullanabilir.
D) Şahıs kadrosu geniştir, olaylar ayrıntılı bir şekilde ele alınır.
E) Olay çevresinde gelişen ve anlatmaya bağlı olan edebî metinler kapsamındadır.

5 Roman ve hikâye arasındaki farklılıkları yansıtan aşağıdaki ifadelerden hangisinde bir bilgi yanlışı söz konusudur?

- A) Romanda olay örgüsü anlatılırken hikâyede tek bir olay anlatılır.
B) Romanda kahramanlar derinlemesine ele alınırken hikâyede daha yüzeysel bir şekilde ele alınır.
C) Romanda geniş çevre betimlemeleri yapılırken hikâyede betimlemeler daha kısa tutulur.
D) Romanda zaman kavramı derinlemesine ele alınırken hikâyede zaman kısa tutulur ve derinlemesine ele alınmaz.
E) Romanda farklı bakış açıları kullanılabilirken hikâyede sadece ilahi bakış açısı kullanılır.

ROMAN

Genellikle insanların serüvenlerini, iç dünyalarını, toplumsal bir olay ya da olguyu, insan ilişkilerini ve değişik insanlık durumlarını yansıtmayı amaçlayan düzyazı türüne "roman" denir.

Romanın Öğeleri

Roman dört temel öğeden oluşur. Romanın kurgusunu oluşturan dört temel unsur "yer, zaman, olay zinciri ve şahıs kadrosu"dur.

Kişi (Kahramanlar): Romanların çoğunda geniş bir şahıs kadrosu vardır. Romanda başkarakter ve yardımcı karakterler bulunur, şahıslar ayrıntılı olarak tanıtılır.

Olay: Romanlar, temel bir olay etrafında gelişen ve iç içe geçmiş çok sayıda olaydan oluşur.

Mekân (Yer): Romanlardaki kişilerin yaşadığı, olayların geçtiği yerdir mekân. İnsanlar gibi, roman kişileri de belli bir çevrede yaşar. Bu çevre, okuyucuya betimleme yoluyla anlatılır.

10

Yukarıdaki görseli aşağıda verilen kesitlerden hangisi en iyi şekilde yansıtmaktadır?

- A) Naim Efendi, büyük konağın en yaşlı kişisidir. Tam bir Tanzimat efendisidir. Gelenek ve göreneklerine sıkı sıkıya bağlıdır. Karısı Nefise Hanım ölmüş, konaktaki düzen bozulmuştur. Naim Efendi, kızı Sakine Hanım, damadı Servet Bey, torunları Seniha ve Cemil ile aynı konakta yaşamaktadır.
- B) Ali Rıza Bey, değerlerini her şeyden üstün tutan bir aydındır. Ahlak, dürüstlük ve adalet vazgeçemeyeceği değerlerdir. Trabzon'daki memurluk görevinden ayrıldıktan sonra karısı ve beş çocuğuyla İstanbul'a gelir. Ailesiyle beraber Bağlarbaşı'ndaki babadan kalma eve yerleşirler. Bir süre işsiz kaldıktan sonra Muzaffer Bey'in müdürlük yaptığı şirkette çalışmaya başlar.
- C) Çok idealist bir kızdır. Güzelliği başına bela olur. Çeşitli dedikodular çıkar. Zeyniler Köyü'nde iken tanıştığı Doktor Hayrullah Bey'le Kuşadası'nda ikinci kez karşılaşır. Babacan bir adam olan Hayrullah Bey, Feride'yi kızı gibi korur; halkın dedikodusu üzerine onunla kâğıt üzerinde evlenir.
- D) Münire ve Cemil, iki komşu yalıda oturan ailelerin çocuklarıdır ve küçüklüklerinden beri birbirlerini sevmektedirler. Cemil sevdiği kızı ailesinden istemiş olsa da Münire'nin babasının Cemil'i haşarı ve çapkın bulmasından dolayı reddedilir.
- E) Zehra, okulun başöğretmenidir. Mesleğinin tüm görevlerini, sorumluluklarını yerine getirmektedir fakat geçmişte yaşadığı kötü olaylardan dolayı acıma duygusu nedir bilmeyen, merhametsiz bir öğretmendir. Bu yüzden bütün öğrencilerinin yaptıkları hiçbir yanlış affetmez en ufak bir hataya bile büyük tepkiler gösterir, onları cezalandırır.

Tezli Roman: Toplumsal ya da siyasal bir olayı çeşitli tezlere bağlı olarak işleyen roman türüdür.

Egzotik Roman: Yabancı ya da bilinmeyen ülkeleri ve bu ülkelerde yaşayan insanları anlatan romanlardır.

Otobiyografik Roman: Yazarın hayatını anlattığı romanlardır.

Edebî Akımlara Göre Roman Türleri

Klasik Roman: Fenelon'un yazdığı Telemak adlı eser

Romantik Roman: Victor Hugo'nun yazdığı Sefiller, Namık Kemal'in yazdığı İntibah adlı eserler

Realist Roman: Tolstoy'un yazdığı Savaş ve Barış adlı eser

Natüralist Roman: Emile Zola'nın yazdığı Germinal adlı eser

Modern Roman: J. Joyce'un yazdığı Ulysses adlı eser

Postmodern Roman: Umberto Eco'nun yazdığı Gülün Adı, Oğuz Atay'ın yazdığı Tutunamayanlar adlı eserler

- 11** Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zamir yüklem görevinde kullanılmıştır?
- A) Sabah olunca herkes kendi yoluna girdi.
 B) Köpeğim bir haftalığına sende kalabilir mi?
 C) Onlardan haber almalı uzun zaman oldu.
 D) Beni bu dertten kurtaran odur.
 E) Beğenmediğiniz hayat belki de başka birinin hayali olmuştur.
- 12** Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamlamayı oluşturan sözcüklerin tamamı zamir görevindedir?
- A) Kimsenin yerine konuşamam.
 B) Bu kitabı Ahmet'e vermelisin
 C) Onların birçoğu kazadan yara almadan kurtulmuş.
 D) Bu tabağı buraya kim koymuş olabilir?
 E) Kaçınıcı katta oturuyorsunuz?

13

I ve III numaralı cümlelerde aynı türden zamir kullanılmıştır.
 I ve II numaralı cümlelerde farklı türden zamir kullanılmıştır.

Aşağıdakilerin hangisinde cümleler bu açıklamaya uygun olarak düzenlenmiştir?

- A) I. cümle → Şunları da arabanın bagajına koy.
 II. cümle → Onu gözümün önünden kaldır.
 III. cümle → Yarışmaya biz de katılacağız.
- B) I. cümle → Bugün bulaşıkları ben yıkayacağım.
 II. cümle → Bahçede birileri kavga ediyor.
 III. cümle → Ablam her akşam bana çikolata alır.
- C) I. cümle → Aslı, kırmızı kalemim nerede?
 II. cümle → Duvardaki resmi kim astı?
 III. cümle → Pazarda kimi görsem beğenirsin?
- D) I. cümle → Yarın da eteklerini alırsın.
 II. cümle → Kabanın kirliyse benimkini giyebilirsin.
 III. cümle → Senin notların benimkinden daha düşük.
- E) I. cümle → Kafası çok karışmış.
 II. cümle → Bisikletini yanından ayırma sakın.
 III. cümle → Buraya kimse gelmez.

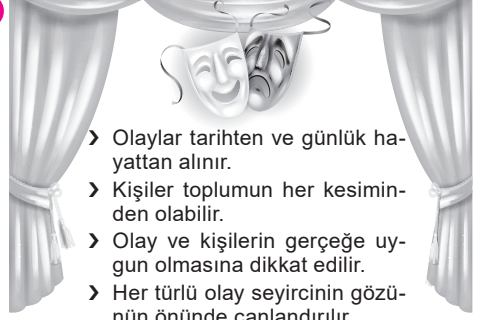
11

Aşağıdakilerden hangisi görselde verilen tiyatroya aittir?

- A) **Rüstem:** Onlar paşadan sadrazama kadar Gülbahar'ın oğlunu tutarlar.
Sultan: Bu sefere onunla çıkışı bundandır. Sevgili oğlunu orduya göstermek, sevgili oğluna kolay zafer kazandırmak.
- B) **Sokrates:** Meletos, şöyle gel, bana cevap ver! Gençlerimizin mümkün olduğu kadar erdemli olmalarına çok önem veriyorsun, değil mi?
Meletos: Tabii ki önem veriyorum.
- C) **Adam:** Kendi ülkesinden, kendi huyundan, kendi seviyesinde birçok evlenme teklifini geri çevirdi hatta benimkini de.
Othello: İsterseniz ben kabul edebilirim.
- D) **Kral:** Hemen benimle evlenmeyi kabul edeceksin yoksa oğlunu da kocan gibi öldürürüm.
Kraliçe: Lütfen oğlumun canını başıyla!
- E) **Claudius:** Hemen Hamlet'i ortadan kaldırmalıyız çünkü benim krallığım giderse senin de o sonsuz isteklerin karşılanamaz.
Kraliçe: Hayır olamaz. O benim oğlum başka bir yolu yok mu?

12

- Olaylar tarihten ve günlük hayattan alınır.
- Kişiler toplumun her kesiminden olabilir.
- Olay ve kişilerin gerçeğe uygun olmasına dikkat edilir.
- Her türlü olay seyircinin gözünün önünde canlandırılır.

Görselden hareketle aşağıdakilerden hangisi bir dram sahnesinden alınmış olamaz?

- A)
- B)
- C)
- D)
- E)

- Kişilerde ya da toplumda görülen aksaklıklar, gülünç taraflar sergilenerek seyirci güldürülürken düşündürülür.
- Kişiler toplumun her kesiminden olabilir.
- Trajediye göre sade ve anlaşılır bir dil kullanılır.
- Nazım ve nesir karışık bir şekilde yazılır.
- Fransız sanatçı Moliere de tüm dünyada komedi alanında ün kazanmış bir yazardır.

- Komediler; töre komedisi, karakter komedisi ve entrika komedisi olmak üzere üçe ayrılmaktadır:

Töre Komedisi: Gelenek ve göreneklerin zamana uymamasından kaynaklanan gülünç durumları yansıtan komedilerdir.

Karakter Komedisi: İnsanların karakterinden kaynaklanan gülünç durumları yansıtan komedilerdir.

Entrika Komedisi: Yalnızca güldürme amacı taşıyan, günlük hayatta yaşanan olayları gülünç biçimde anlatan komedilerdir.

7 Aşağıdakilerin hangisinde yer-yön zarfı kullanılmamıştır?

- A) Çok üşüyünce içeri girdi.
- B) Biraz öte gitse düşecekti.
- C) Deprem olunca dışarı çıktık.
- D) Dedem, ileri görüşlü bir insandı.
- E) Öyle uzak durma; beri gel.

8 "Zor" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde "Öyle canı yanıyordu ki zor konuşuyordu." cümlesindeki göreviyle kullanılmıştır?

- A) Kurnaz bir adamdı, zor işlerden hep kaçardı.
- B) Zor sorularla uğraşınca süreyle ilgili sorun yaşadım.
- C) Herkesin içinde bana gülmesi çok zoruma gitmişti.
- D) Bu kadar parayla bile zor geçiniyordu.
- E) Adada zor günler geçirmiş, sonunda buraya taşınmıştı.

- 9**
- I. Çocuk, yanındakiyle durmadan konuşuyordu.
 - II. Tüm öğrenciler bahçede dizildi.
 - III. Dün gece hastane hastane dolaştık.
 - IV. Olanlardan sadece ben mi sorumluyum?
 - V. Mutluluk kavramını sorgulamaya başlamıştı.

Numaralandırılmış cümlelerin hangilerinde zarf kullanılmıştır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) III ve IV
- E) IV ve V

Zaman Zarfı: Fiile ya da yüklemle sorulan "ne zaman" sorusunun cevabı olan zarflardır. Zaman zarfları fiilin anlamını zaman bakımından tamamlar, eylemin yapılma zamanını belirtir. "Dün, bugün, yarın, akşam, kışın, geceleyin, ilkin, şimdilik, yine, demin, daha, hâlâ, henüz, derhal, bazen..." gibi kelimeler, cümlede zaman zarfı görevinde kullanılabilir.

10 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "yeni" kelimesi zarf görevinde kullanılmıştır?

- A) Yeniliğe her zaman açık bir insan o.
- B) Yeni bir haber duymuş olmalı.
- C) Size yenilerini de gösterebilirim.
- D) Senin de burada olduğunu yeni fark ettim.
- E) Yeni umutlara doğru yelken açıyoruz.

11 "İyi" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde zarf görevinde kullanılmıştır?

- A) İyi günler dileyerek hızlıca yanımızdan uzaklaştı.
- B) Öğretmenlerimiz hepimize karşı çok iyi davranıyorlardı.
- C) Mağazanın bu yılki işleri geçen yıla oranla çok iyiydi.
- D) İyi niyetinden şüphe duymadığımız, onurlu bir insandı.
- E) Dünyada iyinin ve kötünün mücadelesi sonsuza kadar devam edecek.

12 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zaman zarfı kullanılmamıştır?

- A) Kitabı okumaya başlar başlamaz olayların gelişimini merak etmişti.
- B) Güneşin batışıyla birlikte sokak lambaları yanmıştı.
- C) Düğün alayını görünce çok heyecanlanmıştı.
- D) Sabahın erken saatlerinde yola koyulduk.
- E) Karşımıza çıkan bu fırsatı değerlendiremedik.

Yer - Yön Zarfı: Fiile ya da yüklemle sorulan "nereye" sorusunun cevabı olan zarflardır. Bu zarflar yalın durumda kullanılarak fiilin yönünü (öznenin yöneldiği yeri) belirtir. "İleri, geri, öte, beri, doğru, içeri, dışarı, aşağı, yukarı" gibi.

Yer - yön zarflarının her zaman yalın hâlde kullanıldığı unutulmamalıdır. Bu zarflar hâl eklerinden herhangi birini aldığı anda zarf olmaktan çıkar ve tür olarak isimleşir.

6 Anadolu sahasında yazılan ilk şairler tezkiresi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Heşt Behişt
- B) Mecâlisü'n-Nefâis
- C) Tezkiretü'ş-Şuarâ
- D) Gülşen-i Şuarâ
- E) Meşairü'ş Şuarâ

7 Aşağıdakilerden hangisi Atatürk'ün hayatını yansıtan biyografik eserlerden olan "Tek Adam" adlı eserin yazarıdır?

- A) Şevket Süreyya Aydemir
- B) Abidin Dino
- C) Necip Fazıl Kısakürek
- D) Bedri Rahmi Eyüpoğlu
- E) Sabahattin Ali

8 Otobiyografi ile biyografiyi karşılaştıran aşağıdaki ifadelerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A) Hem otobiyografi hem de biyografi kişisel yaşamı konu alan metinlerdendir.
- B) Biyografi türündeki metinlerde sanat-sallık ön plandayken otobiyografilerde öğreticilik ön plandadır.
- C) Otobiyografide anlatıcı birinci kişiyken biyografide anlatıcı üçüncü kişidir.
- D) Her iki metin türünde de dil, göndergesel işlevde kullanılır.
- E) Her iki metin türünde de kişi yaşamı bir bütün olarak ele alır.

- 9
- Herhangi bir kişinin fizikî veya ruhsal özelliklerinin tanıtılması amacıyla yazılan metinlerdir.
 - Bir kişi, eser, olay ya da yer ile ilgili özel bir görüş veya bakış açısıyla ayrıntılı bir biçimde yazılan inceleme yazıdır.
 - Kişinin doğumundan yaşadığı döneme kadar hayatındaki önemli evreleri, elde ettiği bilgi ve becerileri kendi ağzından anlattığı yazı türüdür.

Yukarıda verilen tanımlar sırasıyla seçeneklerde verilen kavramlardan hangileriyle ilgilidir?

- A) Biyografi - Otobiyografi - Öz Geçmiş
- B) Öz Geçmiş - Monografi - Biyografi
- C) Portre - Monografi - Öz Geçmiş
- D) Portre - Otobiyografi - Biyografi
- E) Monografi - Portre - Öz Geçmiş

10 "Evrak-ı Perişan" adlı biyografi türündeki eserin yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Muallim Naci
- B) Rezaizade Mahmut Ekrem
- C) Tahir Alangu
- D) Namık Kemal
- E) Mehmet Kaplan

- Biyografiler açık, yalın ve duru dille yazılır. Anlatımda ciddi bir üslup vardır.
- Biyografi kesinlikle kronolojik sıraya göre yazılır. Kişinin doğumundan o anki durumuna, eğer ölmüşse ölümüne kadarki süreç ele alınır.
- Biyografilerde gereksiz ayrıntılara girilmez.
- Nesnel bir yaklaşımla biyografi yazılmalıdır.

- Dil, göndergesel işlevde kullanılır.

Türk Edebiyatında Biyografi

Türk edebiyatı, yaşam öyküsü niteliğindeki yapıtlar bakımından oldukça zengindir. Divan edebiyatında şairlerin biyografilerine, eserlerine yer veren, şiirleri hakkında değerlendirmelerin bulunduğu eserlere tezkire denmiştir. Tezkireler biyografi türünün edebiyatımızdaki ilk örnekleridir.

5 Aşağıdakilerden hangisi mektubun dil ve anlatımını etkilemez?

- A) Mektubun konusu
- B) Mektubun planı
- C) Mektubun yazılış amacı
- D) Gönderici ile alıcı arasındaki ilişki
- E) Mektubun yazıldığı dönem

6 Olay tutanaklarında;

- I. Nerede
- II. Nasıl
- III. Kim
- IV. Ne zaman

numaralanmış soru sözcüklerinden hangilerinin cevabına yer verilmelidir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) I, II ve III
- D) II, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

7 Dilekçe ile ilgili;

- I. Nesnel olunmalı
- II. Kısa ve öz yazılmalı
- III. Dilekçe sahibinin adı soyadı ve açık adresi belirtilmeli

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

8 Açık oturum ile ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Uzman kişilerce gerçekleştirilir.
- B) Bir salonda ya da televizyonda izleyici önünde yapılır.
- C) Katılımcı sayısı en fazla üç olmalıdır.
- D) Bir başkan tarafından yönetilir.
- E) Toplumsal olaylarla ilgili konularda yapılır.

9 Aşağıdaki mektup metinlerinden hangisi edebî niteliktedir?

- A) Efendim, Benim Canımdan Aziz Olan Valideciğim, Geçenki aldığım mektubunuzda bir yıldan beri hasta olduğunuzu bildirmiş idiniz.
- B) Kardeşim Kaplan, Bir yığın can sıkıntısı, üzüntü ve yorucu iş arasında mektubuna cevap veremedim. O bir tarafa, o güzel makalene de vaktinde teşekkür etmek lazımdı. Fakat daha iyisi tebrik etmeliyim.
- C) Muhterem Valideciğim, İstanbul'dan ayrılışımdan beri sizlere ancak birkaç telgraftan başka bir şey yazamadım. Bu sebeple büyük merak içinde kaldığınızı tahmin ediyorum.
- D) Değerli Kardeşim, Bizi bir kere sevindirdiniz. Sonra görünmediniz. Eşin ve çocuğun senin kadar iyi. Hep böyle neşeli, canlı ve sıhhatli olun.
- E) Canım Arkadaşım, Düğününe gelemediğim için çok üzgünüm. Seni böyle güzel bir günde yalnız bırakmak istemezdim. Eşinle birlikte sonsuz mutluluklar diliyorum.

İş Mektupları: Özel kişilerle iş kurumları arasında ve iş kurumlarının kendi arasında, işle ilgili olarak yazdıkları mektuplardır. Bu mektuplarda bir iş ya da hizmet söz konusudur.

E-POSTA (E-MAIL)

Elektronik posta ya da elektronik mektup olarak da adlandırılan e-posta, 1971 yılında Raymond Samuel Tomlinson tarafından Amerika'da geliştirilmiş ve uygulamaya alınmıştır.

E-posta elektronik ortamda (internet üzerinden) kullanıcıların birbirlerine gönderdikleri iletilerden oluşan mektuplardır.

Dilekçe (Arzuhâl)

Çeşitli dilek, ihbar ve şikâyetleri bildirmek veya herhangi bir konuda bilgi talep etmek amacıyla resmî makamlara verilen imzalı ve adresli mektuplara dilekçe adı verilir.

Dilekçeler kurumlara yazılır. Kişilere hitaben dilekçe yazılmaz.

14

Sevgili Rifat Ağa, 13-11-1988
Teşekkür
Halkımızın yardımını büyük acısı,
büyük hüznü, sonsuz sabıncı ve
yıkılması imkânsız onurusun.
Büyük şair, büyük inanç adamı, bu
yük namus anıtı ve büyük ozansın.
Sana ve Ağa'nın diye bildiğim için
mutluluk duyuyorum. Sunun sırasında
bir ömrü, halkımızın ve insanın mutlu
luğuşun bile bile kahrolarak verdik
yittik... Alınmış ak, yüreğimiz pırl pırl.
Herhaba Sevgili Ağa Rifat Ahmed ARİF

Görselde verilen mektubun özellikleri aşağıdakilerin hangisinde doğru işaretlenmiştir?

	Hitapla başlama	İmza	Tarih
A)	✓	✓	
B)	✓		
C)		✓	✓
D)	✓		✓
E)	✓	✓	✓

15

Babacığım,
Tevfik Beyin bol tarafından verdiği
umutları vaktiyle size yazmıştım. Şu
eski müfettiş bey de buradan ayrıldık-
tan sonra eminim adımı bile hatırla-
yamamıştır. Neyse yeni müfettiş beyle
birkaç gün önce tanışmış olmağımız
bize bir o kadar umut verdi. Meğer bi-
zim için "kitapta yeri varmış!" Yasanın
galiba 20. maddesine göre Avrupa'da
bir yıl kalan öğrenci, hükümet öğrencisi
olabilirmiş.

1963

B. Raşit

Ressam Bedri Rahmi Eyüpoğlu'nun babasına yazmış olduğu yukarıdaki mektup, aşağıda verilen mektup türlerinden hangisine ait özellikler taşımaktadır?

- A) İş mektubu
B) Tebrik mektubu
C) Edebî mektup
D) Resmî mektup
E) Özel mektup

16

TUTANAK

Çarşamba günü okulumuzda deprem tatbikatı yapılmış ve tatbikat süresince hiçbir öğrenci ve öğretmen zarar görmeden okul boşaltılarak tatbikat sonlandırılmıştır. Tatbikat sonrasında eğitim-öğretim aksamadan devam etmiştir.

İşbu tutanak tarafımızca imza altına alınmıştır.

Okul Müdürü

Okul Müdür Yrd.

Rehber Öğretmen

Yukarıda verilen tutanak metninde tutanak yazımıyla ilgili aşağıdaki ilkelerden hangisine uyulmamıştır?

- A) Başlık yazma
B) Tarih ve saat belirtme
C) Kronolojik bir anlatım takip etme
D) Açık ve anlaşılır ifadeler kullanma
E) Olayın ya da faaliyetin gerçekleştirildiği yeri belirtme

7 Çeşitli dilek, ihbar ve şikâyetleri bildirmek veya herhangi bir konuda bilgi talep etmek amacıyla resmî veya özel kurumlara yazılan imzalı ve adresli mektuplara denir.

Yukarıdaki tanımda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) tutanak B) dilekçe C) e-posta
D) haber yazısı E) mülakat

8 Bir dilekçe metninde tarih;

- I. Sağ üst köşeye
II. Ad-soyadın üstüne
III. Dilekçe metninin hemen bitimine

numaralandırılmış yerlerden hangisine atılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

9 Tutanakların şekil ve içerik özellikleriyle ilgili verilen aşağıdaki ifadelerin hangisinde bir bilgi yanlışlığı söz konusudur?

- A) Tutanaklarda tarih ve saat belirtilir.
B) Tutanaklarda 5N 1K sorularının cevabı bulunmalıdır.
C) Tutanak tutulan kâğıdın her iki yüzü de kullanılmalıdır.
D) Kronolojik bir anlatım takip edilmelidir.
E) Birden fazla sayfadan oluşan tutanaklarda imza kısmı son sayfaya açılmalıdır.

10 Dilekçenin şekil ve içerik özellikleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Dilekçeler el yazısıyla yazılabileceği gibi bilgisayarda da yazılabilir.
B) İmzasız dilekçeler kayda alınmaz ve bu dilekçelere cevap verilmez.
C) Dilekçeler bireysel yazılır, toplu dilekçeler dikkate alınmaz.
D) Ciddi bir üslup kullanılır, aşırı övgü ve yergilerden kaçınılır.
E) Dilekçeler belirli bir resmiyeti olan belgelerdir.

11 Edebî mektupla özel mektubun karşılaştırıldığı;

- I. Edebî mektupta estetik ve sanat değeri taşıyan bir dil kullanılırken özel mektupta konuşma dili kullanılır.
II. Edebî mektupta ele alınan içerik daha çok sanat ve edebiyat konularıyla ilgiliyken özel mektupta bireysel nitelikli olaylar, duygu ve düşünceler paylaşılır.
III. Edebî mektuplar sanatçı, edebiyatçı ya da fikir adamları arasında yazılırken özel mektuplar ise arkadaş, aile bireyleeri, akrabalar arasında yazılır.

numaralanmış ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

18 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik zamanlı fiil çekimine örnek vardır?

- A) Bu bahçeyi yetiştirmek için gece gündüz demeden çalıştık.
- B) Benimle karşılaşmak istemiyorsa buraya gelmesin.
- C) Ayrıntılar üzerinde yoğunlaşan dedektif, suçluyu kıskıvrak yakaladı.
- D) Gün içinde telefonunun açık olması gerekiyor.
- E) Sporcularımız olimpiyatlara çok iyi hazırlandılar.

19 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili fiil I. çoğul şahıs ekiyle çekimlenmiştir?

- A) Arkadaşına çok değerli bir saat hediye etmişti.
- B) Aile büyüklerinden yardım isteyerek bu sorunu çözebilirsin.
- C) Annemi görür görmez koşup boynuna sarılacamım.
- D) Tedbirli bir insan olduğu için onun sözüne inanmayacaktır.
- E) Şirketimizin büyümesini istiyorsak rekama önem vermeliyiz.

20 Aşağıdakilerin hangisinde birleşik zamanlı fiil örneği vardır?

- A) Sen de onlarla gidebilirsin.
- B) Haberi duyunca hemen geldim.
- C) Amaçlarına ulaşmasına çok az kalmıştı.
- D) Kötü huylarını terk etti.
- E) Akşamları erken uyumalısın.

21 Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi gereklilik kipiyle çekimlenmiştir?

- A) Kalabalığı görmüş ve sesleri duymuş olmalı.
- B) Anlatacaklarımı dinleyin ve gerekeni yapın.
- C) Mucizeleri bekleyenler olsa da gerçekleştirenler ölümsüzleşecek.
- D) Yazara ilişkin sözleri oldukça olumluydu.
- E) Tatlı, ılık gülümsemesiyle sevdiriyor kendini.

22 Aşağıdaki mısraların hangisinde çekimli fiil kullanılmamıştır?

- A) Cehennem olsa gelen göğsümüzde söndürürüz
Bu yol ki Hak yoludur, dönme bilmeyiz, yürürüz
- B) Akşamı duya duya
Sular yattı uykuya
- C) Ovada ince yollar gölgeleniyor işte
Karşıdan renk içinde solgun ay görünüyor
- D) Bir karanlık içinde bu evler
Aydınlıkları öyle az ki!
- E) Göğsümden havaya kattığım zehir
Solduracak bir gül gibi ömrünü

Fiil Kiplerinde Anlam (Zaman - Kip) Kayması

Fiil çekimlerinde bir zaman veya dilek kipinin başka bir zaman veya dilek kipi yerine kullanılmasına anlam kayması denir. Anlam kaymasının görüldüğü fiillerde kullanılan kip eki kendi anlamının dışına çıkar.

EK FİİL (EK EYLEM)

Kip eki almış fiillere eklenerek bu fiilleri birleşik zamanlı hâle getiren ve isimlere getirilerek isimlerin yüklem olmasını sağlayan eklerle (idi, imiş, ise) ek fiil denir.

EK fiilin görevleri şunlardır:

- Basit zamanlı fiillere getirilerek bu fiilleri birleşik zamanlı yapma
- İsimlere ya da isim soylu sözcüklere (zamir, sıfat, edat, fiilimsi) getirilerek bu sözcükleri yüklem yapma

12 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik eylemin yazımı doğrudur?

- A) Bu uzun ayrılık hepimizi kahr ediyordu.
 B) Seni çok sevmeme rağmen terkediyorum.
 C) Bu konuyu ancak yıllar sonra öğrene bildim.
 D) Kendisini bırakıp giden oğlunu reddediyordu.
 E) Çocuk onun arkasından baka kaldı.

13 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kurallı birleşik eylem yoktur?

- A) Her an kurtulabilirim bu sıkıcı ortamdan.
 B) Bunları hallediver, daha önemli görevler seni bekliyor.
 C) Her şey yerli yerine oturuverdi.
 D) Sırlarımızı ağzından kaçır yazdı bizim çocuk.
 E) Hayatı nasıl sevdiysem onu da öyle sevdim.

14

1. Şiir

Anlatamam derdimi dertsiz insana
 Dert çekmeyen dert kıymetin bilemez
 Derdim bana derman imiş bilmedim
 Hiçbir zaman gül dikensiz olamaz

3. Şiir

Desem ki vakitlerden bir nisan akşamıdır.
 Rüzgârların en ferahlatıcısı senden esiyor.
 Sende seyrediyorum denizlerin en mavisini
 Ormanların en kuytusunu sende görmekteyim

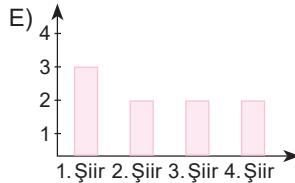
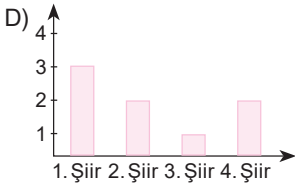
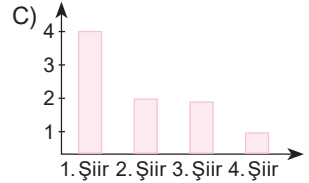
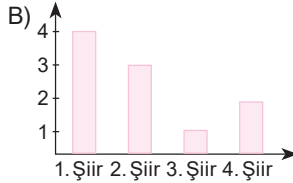
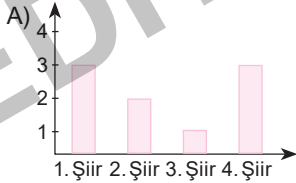
2. Şiir

Seyyah oldum şu alemi gezerim
 Bir dost bulamadım gün akşam oldu
 Kendi efkârımca okur yazarım
 Bir dost bulamadım gün akşam oldu

4. Şiir

Seher vakti çaldım yârin kapısını
 Baktım yârin kapıları sürmeli
 Boş bulamadım otağının yapısını
 Çıkageldi bir gözleri sürmeli

Yukarıdaki numaralanmış şiirlerde yer alan kurallı birleşik fiillerin sayı grafiği aşağıdakilerden hangisidir?

Tezlik Fiili: Eylemin çabucak, hemen, kolayca yapıldığını anlatır. Bir fiilin sonuna "(-i) vermek" sözcüğü getirilerek oluşturulur. (yapıver, çözöver, soruver)

Sürerlik Fiili: Eylemin bir süre devam ettiğini ya da devam edeceğini anlatır. Bir fiilin sonuna "(-e) durmak, (-e) kalmak, (-e) gelmek" sözcüklerinin getirilmesiyle oluşturulur. (bakakalmak, anlatılagelmek, çalışadurmak)

Yaklaşma Fiili: Fiilde anlatılan işin, oluşun yapılmasına çok az kaldığını, neredeyse gerçekleşeceğini anlatır. Bir fiilin sonuna "(-e) yazmak" sözcüğü getirilerek oluşturulur. (düşeyazmak, çarpayazmak, öleyazmak)

18

ETKİNLİK

20. 11. 1965

Bu gece Miraç gecesi,
Radyoda mevlid baş-
ladı şu anda. Bütün
kalbimle dua ediyorum;
Tanrım, hocama
acil şifalar bahşeyle!
Başka hiçbir dileğim
yok.

21. 11. 1965

Bugün hocama gittim. Dü-
ne göre daha iyi buldum.
Yarın belki bacağına ameliyat
edecekler. Doktorlar
kendisine de söylemişler.
"Yarın bacağına bakacaklar."
dedi. Onu en ziyade sıkıran
sopasağlam olduğu hâlde,
yatağa sivilenip kalmak.
İnşallah iyi bir ameliyat
neticesinde on beş güne
kadar ayağa kalkabilir.

Feyziye Abdullah Tansel'e ait günlüklerden hareketle aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun ifadelerle doldurunuz.

- A) Günlük ...*İçten ve samimi*... bir dille yazılmıştır.
B) Günlüklerde anlatılanlarda ...*nesnellik*... ağır basmıştır.
C) ...*Konuşma*... diliyle yazılmıştır.
D) Günlük ...*Üçüncü*... kişi ağzından yazılmıştır.
E) Olaylar ...*günü*...*gününe*... yazılmıştır.

Yukarıdaki etkinlikte yer alan öğrenci cevaplarıyla ilgili olarak;

- I. A seçeneğinde verilen boşluğa "sanatlı" ifadesi getirilmelidir.
- II. B seçeneğinde verilen boşluğa "öznellik" ifadesi getirilmelidir.
- III. D seçeneğinde verilen boşluğa "birinci" ifadesi getirilmelidir.
- IV. E seçeneğinde verilen boşluğa "üzerinden zaman geçtikten sonra" ifadesi getirilmelidir.

yorumlarından hangilerinin yapılması doğru olur?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

TEST 2

FİİLDE ÇATI

1 Aşağıdaki cümlelerden hangisi öznesine göre çatı özelliği bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Çocuk heyecanla ve hasretle annesine sarıldı.
- B) Düğüne gidecekleri için tüm kızlar süslendi.
- C) Bakanlık tarafından doğal gaza zam yapıldı.
- D) Söylediğin sözlere annem ve babam çok sevinmiş.
- E) Yaşlı annesini görünce ona doğru atıldı.

2 Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi çatı özelliği bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Sokaklar bayraklarla süslendi.
- B) Onu görünce çok duygulandı.
- C) Duvarın boyu metreyle ölçüldü.
- D) Yasaklı bütün kitaplar toplatılmış.
- E) Bütün eşyalar el birliğiyle dışarı taşındı.

3 Çeviri yapmak beni rahatlatıyor. İçim ferahlıyor. Çeviri, hayatımı renklendiriyor.

Yukarıdaki parçada kaç tane geçişli fiil vardır?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4
- E) 5

4 “Yangın çok geçmeden söndürülmüştü.” cümlesindeki **özne-yüklem ilişkisi** aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) O acılı haberi duyan tüm çalışanlar çok üzülmüşlerdi.
- B) Yüzbaşı Cemil, savaşın ilk gününde omzundan vurulmuştu.
- C) Çocuk, yatağından kalkarak annesine sınıksı sarılmıştı.
- D) Ahmet Refik, yokuşun başına doğru yönelmişti.
- E) Onların bağırtılarını duydukça sinirleri iyice gerilmişti.

5 Aşağıdaki cümlelerin hangisi **özne-yüklem ilişkisi** bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Alnımıza kara yazı yazıldı.
- B) Düşman gelip tabur tabur dizildi.
- C) Marketten ekmek ve tuz alındı.
- D) Konferans veren konuşmacıya birçok soru soruldu.
- E) Daha gün doğarken süt sağıldı.

6 Aşağıda verilen cümlelerin hangisinde **çatı özelliği** aranmaz?

- A) Yaşadığı şehirde tanınan, çalıştığı hastanede de çok sevilen bir doktordu.
- B) Emri altında çalışanları hep azarlıyordu.
- C) Eline defteri kalemi alıp bir an önce yazmaya başladı.
- D) Arkadaşların hakkında bu şekilde konuşmamalısın.
- E) Uzun bir yolculuktan sonra köye varmıştı.

FİİLDE ÇATI

Fiillerin özne ve nesneye bağlı olarak kazandığı anlama ve girdiği biçime çatı denir. Unutulmamalıdır ki çatı özelliği sadece fiil cümlelerinde aranan bir özelliktir. Fiiller; özne ve nesne alıp almamalarına, belirtilen işin nasıl yapıldığına, işten nesnenin ve öznenin nasıl etkilendiğine göre farklı çatı özelliği gösterir.

Öznesine Göre Çatılar

Etken Fiil: Yüklemdeki fiilde bildirilen işi, oluşu ya da hareketi yapan öznenin bilindiği yani öznenin gerçek özne olduğu fiillerdir. Ayrıca öznenin gizli özne olması fiilin çatı özelliğini değiştirmez.

7 Aşağıda verilen cümlelerden hangisi öznesine göre çatı özelliği bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Yaptığı en küçük iyiliği dahi insanın yüzüne vurmaktan çekinmezdi.
- B) Sağanak yağışlar nedeniyle oluşacak taşkınlarla yönelik bir dizi önlem alındı.
- C) Yaz mevsimiyle birlikte esnaf rahat bir nefes aldı.
- D) Tarladaki korkuluk artık kuşları korkutmuyordu.
- E) Gölün üzerindeki balıkçı teknelerinin sesi kıyıya kadar ulaşıyordu.

8 (I) Dışa kapalı ön avlular kimi yerde kayısı bahçelerine, dar kıvrımlı sokaklara açılıyor. (II) Ardıç ağacından yapılan dikmeler, kayısı kurutmada kullanılıyor. (III) Etrafta kerpiçten yapılmış küçük ve tek katlı binalar göze çarpıyor. (IV) Kız kardeşim bunları ilk gördüğünde "Birinci sınıftaki çocukların yaptıkları resimlere benziyor." demişti. (V) Arada tuğladan yapılmış iki katlı binalar da görülüyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin çatı özelliğiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede yüklem geçişsiz fiildir.
- B) II. cümlede yüklem geçişsiz fiildir.
- C) III. cümlede yüklem öznesine göre edilgen, nesnesine göre geçişli fiildir.
- D) IV. cümlede yüklem etken ve geçişli bir fiildir.
- E) V. cümlede yüklem edilgen çatılıdır.

9 Aşağıdaki cümlelerden hangisi nesnesine göre çatısı diğerlerinden farklıdır?

- A) Tabakları elinden düşürdü.
- B) Kardeşim hepimizi güldürdü.
- C) Marketten üç dondurma aldırdı.
- D) Anlattıklarıyla hepimizi ağılattı.
- E) Oyuncularını bir gün boyunca dinlendirdi.

10 Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi geçişli eylem olmasına rağmen nesne kullanılmamıştır?

- A) Dikkatli olmazsanız fark edemezsiniz.
- B) Bozulan televizyonu tamir etti.
- C) Cevizi elleriyle kırıp yerdi.
- D) Arkadaşım çalışmak için işe gitti.
- E) Hiçbir şey söylemeden montunu alıp dışarı çıktı.

11 Aşağıdakilerin hangisinde eylem işteş değildir?

- A) Onunla bir süre öylece bakiştık.
- B) Uzun bir aradan sonra dostlarımızla görüştük.
- C) Kuru güz yaprakları uçuşuyor rüzgârda.
- D) Televizyon gün boyu çalışıyor.
- E) Ağacın altındaki kuzular meleşiyordu.

TÜM KİTAP İÇERİKLERİ BURADA!

Tüm kitap içeriklerine ve akıllı tahta içeriklerine ulaşmak için
"Editör Data" uygulamasını indirin.
(Telefonunuzun kamerasını açıp karekodu okutunuz)

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.editoryayinevi.com | bilgi@editoryayinevi.com

ISBN 978-605-280-343-1

9 786052 803431